

**Magtanvendelse
- retningslinjer for Folkeskoleområdet**

Indhold

Overordnet princip	2
Lovgrundlag	2
Definition af magtanvendelse	2
Hvorfor registrering af magtanvendelse?	3
Hvis det bliver nødvendigt at anvende magt i arbejdet med børn	3
Princippet om mindsteindgreb.....	3
Fysisk magt vs. omsorg	3
Hvad må man ikke?	4
Krisehjælp og psykologisk rådgivning.....	4
Retningslinjer for indberetning	4
Skolelederens opgave efter hændelsen	5
Uddannelse & Lærings opgave	5
Supervision og krisehjælp.....	5
Når medarbejdere udsættes for vold, trusler m.m.	6
Her kan du finde information om forebyggelse af magtanvendelse	6
Bilag 1: Indberetningsskema til skoleleder ved magtanvendelse	7
Bilag 2: Indberetningsskema til Uddannelse & Læring om tilfælde af magtanvendelse	8

Overordnet princip

Som udgangspunkt anvendes der ikke magt i kommunens skoler. Alle ansatte er underlagt straffelovens bestemmelser i forhold til fysisk tvang.

Lovgrundlag

- **Bekendtgørelse om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen (BEK nr. 697 af 23/06/2014):**
 - ”Legemlig afstraffelse og nedværdigende handling er ikke tilladt. For at afværge, at en elev øver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger ting, kan der anvendes magt i fornødent omfang.” (BEK nr. 697, § 10, stk. 3)
 - Det følger af § 10, at medarbejderen ”i forbindelse med magtanvendelse over for en elev omgående skal underrette skolens leder, som herefter træffer beslutning om de nødvendige videre foranstaltninger.” (svar fra undervisningsministeren, 26/08/2010)
- **Bekendtgørelse af straffeloven (LBK nr. 977 af 09/08/2017):**
 - Nødværge: ”Handlinger foretagne i nødværge er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.” (LBK nr. 977, § 13, stk. 1)
 - Nødværge kan oversættes til ”at forsvare sig selv”. Man skal dog huske på, at den handling, man foretager for at forsvare sig selv, ikke må være mere voldsom eller voldelig end den handling, som den, der angriber, har brugt (www.klindtconsult.dk)
 - Nødret: ”En handling, der ellers ville være strafbar, straffes ikke, når den var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning.” (LBK nr. 977, §14)
- **Bekendtgørelse af lov om folkeskolen (LBK nr. 989 af 23/08/2017):**
 - Det er skolelederens opgave at træffe alle konkrete afgørelser vedrørende skolens elever. (Folkeskoleloven, § 45, stk. 2).

Definition af magtanvendelse

Magtanvendelse defineres som fastholdelse med anvendelse af fysisk magt. Magtanvendelse omfatter fysiske indgreb i selvbestemmelsesretten.

Hvorfor registrering af magtanvendelse?

- Registrering skal sikre, at der altid bliver fulgt op på en magtanvendelse.
- Indberetningen skal ses som et pædagogisk arbejdsredskab
 - Anledning til analyse af situationen med henblik på at skabe læring og undgå en lignende situation
 - Anledning til at analysere elevens adfærd, så funktionen af adfærden kan klarlægges, og en handleplan kan blive udviklet
 - Anledning til refleksion
- Uddannelse & Læring får et faktuel billede af omfanget.

Hvis det bliver nødvendigt at anvende magt i arbejdet med børn

- Magtanvendelse er altid den sidste udvej, når alle andre muligheder er udtømt. Pædagoger, lærere og andre offentlig ansatte, der arbejder med børn, har alene hjemmel til at bruge magt i en konkret situation hvis:
 - Barnet er i akut fare
 - Barnet forårsager skade på andre
 - Den ansatte handler i selvforsvar.
 - Barnet forårsager omfattende skade eller ødelæggelse af materielle ting.

Brug af magt skal udelukkende tages i brug, fordi det er til **barnets** bedste! Brug af magt, fordi det er til gruppens bedste, er ikke lovlig.

Det er altid et mål i sig selv, at undgå brug af magt – og magtanvendelse må aldrig stå alene.
(kilde: www.klindtconsult.dk)

Princippet om mindsteindgreb

Princippet om mindsteindgreb er et generelt princip, der betyder, at måden fastholdelse eller flytning/fjernelse udføres på, altid skal udføres på den mest lempelige vis i situationen. Magtanvendelse skal altid begrænses til det mindst mulige indgreb og stå i forhold til det, der søges opnået hermed. Pædagogik og omsorg går forud for magtanvendelse.

Fysisk magt vs. omsorg

Grænsefladen mellem fysisk magt samt omfanget af barnets eller den unges modstand er væsentlige kriterier for vurderingen af, om der er tale om omsorgshandlinger eller egentlig magtanvendelse.

Det kan fx anses for en omsorgshandling at lægge en arm om skulderen på et barn eller en ung for at angive, at man ønsker, at vedkommende skal følge med, jf. §6 om fysisk guidning i lov om voksenansvar.

- ➔ Hvis barnet eller den unge følger med, anses det fortsat som en omsorgshandling.

- ➔ Hvis barnet eller den unge yder aktiv modstand skal den fysiske kontakt øjeblikkeligt ophøre.

Dog gælder dette ikke, hvis barnet eller den unge udsættes for fare, hvis man slipper taget – fx hvis man står ved en vej, og barnet eller den unge ellers ville løbe ud på vejen.

Hvad må man ikke?

Der er forbud mod:

- Legemlig afstraffelse
- Tvang
- Fiksering, dvs. fastspænding af forskellig art
- Isolation
- Ydmygende, hånende, truende eller anden nedværdigende behandling

Læreren/pædagogen må f.eks. ikke bruge magt til at flytte et barn fra et lokale til et andet, blot fordi det ikke gør, som der bliver sagt.

Krisehjælp og psykologisk rådgivning

Vejle Kommune tilbyder krisehjælp og psykologisk rådgivning til medarbejdere.

<http://www.vkintra.vejle.dk/SUNDHED/Krisehjælp/Akut-krisehjælp-og-psykologisk-raadgivning.aspx>

Krisehjælp

Ved krisehjælp forstås akut psykologisk bistand, der ydes i forbindelse med traumatiske hændelser. Krisehjælp tilbydes enkeltpersoner og grupper. Endvidere tilbydes krisestyring i forbindelse med større ulykker. Hvilket beredskab, der skal igangsættes, er efter leders vurdering.

Retningslinjer for indberetning

Senest inden for 24 timer skal medarbejderen - evt. i samarbejde med en leder eller en kollega - skriftligt registrere episoden.

Skolelederen sikrer retningslinjer for, at der i umiddelbar forbindelse med magtanvendelse sker en orientering og høring af barnet og forældre samt orientering til arbejdsmiljørepræsentanten.

Skolelederen er ansvarlig for, at proceduren i forbindelse med indberetning overholdes. Hvis skolelederen er part i hændelsen, overdrages ansvaret til viceskolelederen.

Indberetningen sker til skolelederen på skolen, og tilfældet af magtanvendelse journaliseres i Vejle Kommunes sagsbehandlingssystem SBSYS.

Sagen oprettes fra sagsskabelon med journal nr. 27.66.00-K09 og titlen "Indberetning af magtanvendelse [skole]". Barnet tilknyttes som primær sagspart. Indberetningsskema ligger som kladdeskabelon under BU-folkeskoler. Bemærk, der skal oprettes en sag på hvert barn.

retningslinjer for Folkeskoleområdet

Det er skolelederens ansvar at afgøre, hvorvidt indgrebet er af nødvendig karakter eller er ulovligt.

Hvis skolelederen vurderer, at situationens alvor påkræver det, indberettes magtanvendelsen til Chef for Uddannelse & Læring.

Hændelsen skal også registreres som en arbejdsulykke, hvis der er tale om en pludselig hændelse, der har skadevoldende effekt på medarbejderen, fx at hændelsen medfører sygefravær for medarbejderen.

Medarbejderens opgave:

- Orienter forældremyndighedsindehaveren – hurtigst muligt, i forhold til magtanvendelsen.
- Orienter ledelsen – hurtigst muligt på dagen, hvor hændelsen er sket.
- Senest inden for 24 timer skal medarbejderen - evt. i samarbejde med en leder, en tillidsvalgt eller en kollega - skriftligt registrere episoden.
- Sikre pædagogisk dialog i teamet omkring magtanvendelsen samt udarbejdelse af en handleplan med henblik på at skabe læring og undgå en lignende situation.
- Aflevere indberetning (bilag 1 eller lignende formular) til skolelederen senest dagen efter magtanvendelsen.

Skolelederens opgave:

- Sikre at magtanvendelsen bearbejdes med henblik på at lignende situationer forebygges, og at der tages vare på medarbejderen. En indberetning kan aldrig stå alene, men skal blive en del af en handleplan og en udvikling af skolens pædagogiske handlekompetence
- Registrere indberetningerne med kommentar.
- Sikre at forældremyndighedsindehaveren modtager en kopi af indberetningen.
- Rapportere alle magtanvendelser til Uddannelse & Læring på bilag 2 mindst én gang om året, før sommerferien starter. Skoler med specialtilbud rapporterer særskilt for almen og specialtilbud.

Bearbejdning og forebyggelse

Det er skolelederens opgave, i samarbejde med arbejdsmiljørepræsentanten og personalet, at følge op og sikre den forebyggende indsats. Det skal dokumenteres, at der har været fokus på at undgå problematikker, der medfører magtanvendelse. Det er ligeledes skolelederens opgave at sørge for at have samlet overblik over hændelserne og en gang om året at indberette dem til Uddannelse & Læring.

Registreringerne og det forebyggende arbejde vil kunne indgå i både intern og ekstern arbejdsmiljøaudit.

Uddannelse & Lærings opgave

Det er Uddannelse & Lærings opgave at gennemgå skolernes rapportering af tilfælde af magtanvendelse og kontakte skolerne, hvis der er brug for at sikre, at reglerne om magtanvendelse forvaltes korrekt.

Uddannelse & Læring redegør for antallet af magtanvendelser som en del af den samlede kvalitetssikring af folkeskoleområdet.

Når medarbejdere udsættes for vold, trusler m.v.

Der henvises til:

<http://www.vkintra.vejle.dk/PERSONALE/Fra-ansættelse-til-fratrædelse/7-Praktiske-oplysninger-om-stort-og-smaat/713-Vejledning--naar-medarbejdere-udsættes-for-vold-trusler-mv.aspx>

<http://www.vkintra.vejle.dk/PERSONALE/Fra-ansættelse-til-fratrædelse/7-Praktiske-oplysninger-om-stort-og-smaat/714-Pixiudgave-af-Justitsministeriets-vejledning-ved-offererstatning-mv.aspx>

Her kan du finde information om forebyggelse af magtanvendelse

Bo Hejlskov Elvén "Håndtering af problemskabende adfærd – et low arousal perspektiv

<http://hejlskov.se/wp-content/uploads/2017/10/Person1710DK.pdf>

Nyborg Høldagsskole – Magtanvendelse, September 2016

Magtanvendelse i Folkeskolen - et inspirationshæfte: <http://pub.uvm.dk/2005/magtanvendelse/hel.pdf>

Magtanvendelse i folkeskolen. Rapport udarbejdet af Center for Ligebehandling af Handicappede, januar 2005:

<http://www.boerneraadet.dk/files/Brd.dk%20Filbibliotek/PDF%20FILER/RAPPORTER%20OG%20DEBATH%203%26FTER/Magtanvendelse%20i%20folkeskolen/magtanvendelse.pdf>

Retningslinjer for magtanvendelse på Dagtilbudsområdet i Vejle Kommune:

<http://www.vkintra.vejle.dk/page69727.aspx>

- **Bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen fastslår, at legemlig afstraffelse og nedværdigende handling ikke er tilladt. "For at afværge, at en elev øver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger ting, kan der anvendes magt i nødvendigt omfang." (BEK nr. 697, § 10, stk. 3)**

Vejle Kommune		
Indberetningsskema til skoleleder ved magtanvendelse		
Skole:	Elevens navn:	
Klasse:	Indgrebets varighed:	
Dato for indgrebet:	Ugedag:	Tidspunkt:
Implicerede medarbejdere, stilling og navn: 1. 2. 3.		
Situation – beskrivelse af anledningen til magtanvendelse (hvordan opstod situationen): 		
Handling - beskrivelse af magtanvendelsen, hvor længe og elevens tilstand under magtanvendelsen: 		
Objektive synlige tegn som følge af magtanvendelsen: 		
Opfølgning – hvilken omsorg er der ydet eleven efterfølgende (og andre involverede elever): 		
Eventuelle vidner og deres bemærkninger: 		
Hvornår og hvorledes er forældrene informeret: 		
Dato:	Medarbejders underskrift:	
Skoleleders bemærkninger: 		
Dato:	Skoleleders underskrift:	

Episoden indberettes til ledelsen: Mundtligt samme dag. Skriftligt senest dagen efter.
 SBSYS journal nr. 27.66.00.K-09. Bemærk, der skal oprettes en sag på hvert barn.

- Bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen fastslår, at legemlig afstraffelse og nedværdigende handling ikke er tilladt. "For at afværge, at en elev øver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger ting, kan der anvendes magt i nødvendigt omfang." (BEK nr. 697, § 10, stk. 3)

Vejle Kommune				
Indberetningsskema til Uddannelse & Læring om tilfælde af magtanvendelse				
Skoleåret 20____ - ____				
Skole:				
	Dato	Klasse	Anledning*	Kommentarer
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

*Anledning til magtanvendelse:

1. Forhindre elev i at gøre skade på sig selv	4. Forhindre elev i at gøre skade på andre elever
2. Forhindre vold mod personale	5. Forhindre ødelæggelse eller beskadigelse af inventar
3. Adskillelse af elever	6. Anden anledning (uddyb under kommentarer)

Skoleleders uddybende kommentarer:

Dato:
Skoleleders underskrift: